

Nr 30

Utlåtande i anledning av väckt motion om åtgärder mot markvärdestegring m. m.

I den till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionen II:687 av herr *Lundberg* föreslås, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa,

att, för att stävja tomt- och markvärdestegringen och säkra tillgång på mark till rimligt pris för bostads-, industri- och fritidsändamål, Kungl. Maj:t till årets höstriksdag eller till vårriksdagen 1964 i proposition måtte komma med förslag till provisoriska åtgärder,

att riksdagen förelägges förslag till skatte- och strafföreläggande i denna fråga som gör det möjligt att till staten återföra spekulationsvinsterna, vilka avsättes till markinköp.

att förslag förelägges riksdagen till ändring av expropriationsförfarandet och dess ersättningsregler, samt

att förslag förelägges riksdagen till uppsägnings- och arrendepreisstopp under en tid av fem år till skydd för sommarstugeägare vilka har arrenderad mark.

I motionen föreslås bl. a. omedelbara provisoriska åtgärder för att stävja jordvärdestegringen. Det förekommer priskontroll på varor som handeln förmedlar, men ett fåtal tomtjobbare får ta ut jättevinst. Expropriationslagstiftning innebär ingen lösning på problemet. Man kan diskutera vilka åtgärder som bör vidtagas och man kan tänka sig särskilda skatteregler samt bestämmelser om inköps- och markförvärvsrättigheter. Det borde vara möjligt att med ledning av taxeringsvärdena åsätta fastigheterna ett skäligt medelvärde att lägga till grund för försäljningspriset. Det överpris som uttagits under de senaste tio åren borde återbetalas i form av straffskatt. Man måste över huvud taget tillgripa pris- och köpkontroll. Om inga åtgärder vidtages, kommer de behov som uppstår genom den ökade fritiden, bl. a. i form av fyraveckorssemester, att utnyttjas av tomtjobbarna. Det är därför hög tid att sådana åtgärder vidtages, som kan förhindra markvärdestegringen.

Motionären anför avslutningsvis:

Genom skatte- och förvärvsåtgärder skall några av de skador som hittills åsamkats samhälle och familjer kunna elimineras, men då erfordras att även dessa tomtjobbarbrott blir straffbelagda och att man har en tillbakasyftande rättstillämpning och preskriptionstid liknande den som gäller för vida mindre brott.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet

I motionen föreslås att vissa provisoriska åtgärder vidtages för att snabbt stävja markvärdestegring och tomtjobberi samt att i samma syfte ett system med skatte- och strafföreläggande genomföres, att expropriationsförfarandet och dess ersättningsregler ändras samt att visst uppsägnings- och arrendeprisstopp införes.

Frågorna om den allmänna prisstegringen på mark och oförtjänta vinster av denna företeelse och om åtgärder häremot tilldrager sig f. n. ett mycket stort intresse. Frågorna har fått särskilt stor räckvidd genom situationen på bostadsmarknaden och genom den alltmer ökande betydelsen av markförvärv och bebyggelse m. m. för fritidsändamål. Utskottet hyser sålunda förståelse för att motionären velat fästa uppmärksamheten på vissa otillfredsställande förhållanden på dessa områden. Det ställer sig emellertid svårt för utskottet att bedöma i vad mån av motionären föreslagna åtgärder verkligen kan, på sätt som i motionen synes vara avsett, genomföras utan föregående utredning. Det må också framhållas att förslaget att vissa åtgärder skulle förenas med en »tillbakasyftande rättstillämpning» icke torde överensstämma med den rådande, allmänna rättsuppfattningen.

Utskottet vill emellertid framhålla att de i motionen berörda frågorna sedan motionen väcktes kommit i ett delvis nytt läge. Vid behandlingen av i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag gjorda framställningar angående bostadsförsörjningen m. m. har statsutskottet nämligen i sitt utlåtande nr 42 i anledning av väckta motioner föreslagit en särskild utredning av markvärdestegringsfrågan i hela dess vidd. Statsutskottets förslag har antagits av riksdagen.

Utskottet vill särskilt framhålla att statsutskottet understrukit angelägenheten av att expropriationsutredningens arbete i vad det avser möjligheterna att lösa problemet om markvärdestegringen inom expropriationslagstiftningens ram bedrivs med största möjliga skyndsamhet. Frågan borde emellertid enligt statsutskottets mening prövas i hela sin vidd d. v. s. även vad beträffar att genom andra medel än expropriation motverka prisstegring och förhindra oförtjänta värdestegringsvinster. Statsutskottets förslag om en särskild utredning i sistnämnda hänseende, vilken skall arbeta jämsides med expropriationsutredningen, torde få ses som bl. a. uttryck för önskemål om en skyndsam behandling av frågorna.

Den i motionen anförda kritiken innebär bl. a. att expropriationslagstiftningen skulle vara otillräcklig och att utredningsverksamheten i hithörande frågor innebär alltför stor tidsutdräkt. Av vad ovan anförts torde framgå att riksdagen genom sitt uttalande om påskyndande av expropriationsutredningens arbete och sin hemställan att en särskild, allsidig utredning skall tillsättas utan att expropriationsutredningens resultat först avvaktas, i väsentlig mån tillmötesgått motionens syfte. Utskottet är icke berett att föreslå något initiativ härutöver från riksdagens sida utan hemställer,

att motion II:687 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 3 maj 1963

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Schött*, Eric Gustaf Peterson, Helleblad, Ernst Olsson, Tage Johansson, Ferdinand Nilsson* och Wallmark;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall*, herrar Carlsson i Huskvarna, Nilsson i Bästekille, Andersson i Billingsfors*, Börjesson i Glömminge*, Rask, Svanberg*, Hamrin i Kalmar, Magnusson i Nennesholm och Nordstrandh.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.